

Г. М. Амелічев, О. Б. Климчук

Кримські печери

КРИМСЬКІ ПЕЧЕРИ – карстові порожнини на території АР Крим. Згідно з карстол. районуванням, належать до 3-х карст. областей і 28-ми карст. р-нів. Відомо понад 1500 карст. порожнин різних розмірів, форм і походження, розміщених на тер. п-ова нерівномірно. Переважають малі (довж. до 100 м або глиб. до 20 м) печери (68 %), великі печери (довж. понад 500 м або глиб. більше 100 м) становлять 5 %.

Печери Гір.-Крим. карст. області (1400; заг. довж. 107 786 м, глиб. 34 404 м, об'єм 1733 612 м³) розвинуті переважно у верхньоюр. вапняках на плато і схилах [Головного пасма Кримських гір](#). Переважають вертикал. порожнини – шахти і колодязі; характерні гравітац., водно-мех., хемогенні, криогенні, біогенні, антропогенні відкладення. Є підземні річки та озера. Середня температура повітря від +6 до +9 °С; підвищений вміст CO₂ (0,3–3,0 %). Трапляються багато ендеміків. Найглибші печери – *Солдатська* (517 м), [Каскадна](#) (400 м), *Нахімовська* (395 м); найдовші – [Кизил-Коба](#) (23 000 м), [Альошина вода](#) (3200 м), *Мамут-Чокрак* (понад 2000 м). Печери Передгірно-Крим. карст. області (92; заг. довж. 2829 м, глиб. 481 м, об'єм 36 920 м³) закладені в крейдових і палеоген. вапняках та мергелях [Внутрішнього пасма Кримських гір](#) і [Зовнішнього пасма Кримських гір](#). Переважають ізометр. порожнини і слабо нахилені галереї уздовж тектон. тріщин. Найглибша печера – *Душевського* (50 м); найдовші – *Таврська* (507 м), [Зміїна](#) (320 м), *Мангупська-1* (230 м). Печери Рівнинно-Крим. області (72; заг. довж. 1986 м, глиб. 201 м, об'єм 53 453 м³) сформовані в неоген. вапняках берегової смуги Чорного та Азов. морів. Це змінені внаслідок абразії горизонтал. порожнини, іноді підтоплені морем, що утворилися у результаті розчинної дії прісних підзем. і солоних мор. вод. Найдовші печери – *Тарханкутська* (150 м), *Тунель* (116 м).

За походженням виокремлюють печери гіпоген. типу та епігенні. Перші утворилися в умовах напір. водонос. комплексів за рахунок живлення підзем. водами. Розвивалися на знач. глиб. (до 1000 м і більше), але під час еволюції геол. структур були виведені на поверхню, осушені і стали реліктовими. У сучас. умовах часто успадковуються й перероблюються епіген. карстом ([Еміне-Баїр-Хосар](#), *Таврська*). Епігенні печери формуються у безнапір. гідрогеол. умовах за рахунок поверхн. живлення. Закладаються на глиб. до 50 м. Бл. 65 % К. п. входять до складу природоохорон. територій. Частина з них обладнана для

туризму. Досліджуються від 18 ст.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Дублянський В. Н. Карстовые пещеры и шахты Горного Крыма. Ленинград, 1977;
2. Дублянський В. Н., Ломаев А. А. Карстовые пещеры Украины. К., 1980;
3. Климчук А. Б., Тимохина Е. И., Амеличев Г. Н. и др. Гипогенный карст Предгорного Крыма и его геоморфологическая роль. Сф., 2013.

Бібліографічний опис:

Кримські печери / Г. М. Амелічев, О. Б. Климчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-1113>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).